

روژه

ظریف در فراکسیون مستقلین ولای:

همه باید ببیزند که مسئولیت روابط خارجی با وزارت امور خارجه است

● محمدجواد ظریف پیش از جلوس بر صندلی وزارت خارجه دولت دوازدهم می‌خواهد تکلیفش را در سیاست خارجی چهار سال آینده مشخص کند. او به تصریح روز گذشته در نشست فراکسیون مستقلین ولای، گفته که «دستگاه‌های دولت و دستگاه‌های حاکمیتی خارج از دولت باید ببیزند که مسئولیت روابط خارجی با وزارت خارجه است». او این تأکید را با اشاره به نقش تعریف‌شده برای این وزارتخانه در برنامه ششم توسعه مطرح کرده است.

جواد ظریف در حالی این سخن را مطرح کرده که درحال‌حاضر نهادهای مختلفی در حوزه سیاست خارجی ایفای نقش می‌کنند. حوزه منطقه با مسائلی مانند بحران عراق، سوریه و یمن مواجه است؛ اما نهاد اصلی تصمیم‌گیر در آن، وزارت امور خارجه نیست. نهادهایی مثل سپاه قدس به مراتب نقشی تأثیرگذارتر از وزارت امور خارجه دارند. تا پیش از دولت یازدهم نیز پرونده هسته‌ای و مذاکرات مرتبط با این موضوع در شورای‌عالی امنیت ملی مدیریت می‌شد؛ تا زمانی که حسن روحانی با انتصاب محمدجواد ظریف به وزارت خارجه مدیریت این پرونده را از شورای‌عالی امنیت ملی به وزارت خارجه منتقل کرد؛ اگرچه در جریان مذاکرات همچنان نماینده شورای‌عالی امنیت ملی حضور داشت؛ اما پرونده در دو بُعد سیاسی و فنی به پیش رفت. درحالی‌که موضوعاتی مثل مسائل منطقه و بحث حقوق بشر موجب می‌شود نمایندگان وزارت خارجه در مجامع بین‌المللی مجبور به پاسخ‌گویی شوند؛ درحالی‌که نقش اصلی را ندارند.

خبرگزاری خانه ملت، از نشست محمدجواد ظریف با فراکسیون مستقلین ولای گزارش داده که ظریف در برنامه خود برای دولت دوازدهم دو آبر اولویت را برای وزارت خارجه تعریف کرده است «وظیفه اصلی ما بحث مسائل منطقه‌ای و اقتصادی در وزارت خارجه است. برای این دو بخش هم در وزارت خارجه و هم در بیرون از وزارت خارجه باید اقداماتی انجام بشود». ظریف تصریح کرد: «در بیرون از وزارت خارجه باید مشخص شود که آیا وزارت خارجه مسئول روابط خارجی در حوزه اقتصاد و سایر حوزه‌ها است یا خیر؟ هیچ ادعایی بر انحصار روابط خارجی نداریم؛ اما بر مسئولیت روابط خارجی ادعا داریم و باید با هماهنگی وزارت خارجه اقدامات اقتصادی انجام شود تا با توجه به منافع ملی مانع از به‌وجودآمدن رقابت‌های بی‌مورد بین بنگاه‌های ایرانی در خارج از کشور شویم».

او همچنین تصریح کرد: ضمن مراقبت از برجام، باید مانع از این شویم که آمریکایی‌ها دستاوردهای ما را از توافق هسته‌ای کاهش دهند.

وزیر امور خارجه با تأکید بر ضرورت پرداخت هزینه‌های سیاسی و اقتصادی نقض برجام از سوی این کشور گفت: باید مانع از این شویم که آمریکا هزینه‌های سیاسی و اقتصادی نقض برجام را به گردن ما بیندازد که این هدف به‌ویژه با فسادسازی‌هایی که در کشور ایجاد می‌شود، وقت زیادی را از ما می‌گیرد.

وزیر پیشین‌های امور خارجه نیازهای تقنینی و بودجه‌ای را دو ابزار مورد نیاز دستگاه دیپلماسی ذکر کرد و گفت: در این راستا یک بند به برنامه ششم اضافه شد که براساس آن وزارت خارجه مسئول هماهنگی روابط خارجی است. دستگاه‌های دولت و دستگاه‌های حاکمیتی خارج از دولت باید ببیزند که مسئولیت روابط خارجی با وزارت خارجه است؛ وی با بیان اینکه نیاز بعدی، نیاز بودجه‌ای است، گفت: دیپلمات‌های ما هم تعداد و همه امکانات‌شان در بسیاری از نمایندگی‌ها کمتر از نمایندگان سایر دستگاه‌ها است، حدود ۱۴۰ نمایندگی داریم؛ ولی امکانات ما در شان ظرفیت‌هایی که ما باید بر کنیم، دیده نشده است. ظریف با بیان اینکه در بسیاری از نمایندگی‌ها یک سفیر و یک کاردار داریم، گفت: کشورها را طبقه‌بندی کرده‌ایم؛ ولی در کشورهای کوچک هم باید حضور داشته باشیم که در خیلی از جاها نتوانسته‌ایم نمایندگی داشته باشیم.

وی با بیان اینکه ساختار وزارت خارجه را تغییر داده‌ایم؛ گفت: دو هفته است که بعد از حدود یک سال مطالعه در ساختار وزارت خارجه تغییراتی ایجاد کرده‌ایم تا دستور برنامه پنجم و خواست مجلس محقق شود، با وجود اضافه‌کردن معاونت اقتصادی به وزارت خارجه، شش معاون وزارت خارجه به پنج معاون کاهش یافته است.

ظریف با بیان اینکه در وزارت خارجه هیچ‌گاه رسم نداشته‌ایم؛ که بر بودجه دولت، هزینه‌ای تحمیل شود، گفت: برنامه‌های اقتصادی وزارت خارجه برای فعال‌کردن دیپلماسی اقتصادی و اقتصاد مقاومتی پیگیری می‌شود. وزیر پیش‌های امور خارجه با بیان لزوم تمرکز بر معاونت اقتصادی سیاسی گفت: وزارت خارجه هم‌زمان که یک دستگاه سیاسی- امنیتی است، اولویت خود را پیشبرد دیپلماسی اقتصادی تعریف می‌کند؛ ولی نمی‌توان جنس وزارت خارجه را تغییر داد. به گزارش ایرنا نشست فراکسیون مستقلین ولای مجلس شورای اسلامی چهارشنبه با حضور وزرای پیش‌های امور خارجه و اطلاعات برگزار شد.

ادامه از صفحه ۶

...یک زمانی تحولی در

دبیرخانه شورای عالی امنیت

ملی رخ داد. رئیس‌جمهور وقت، آقای دکتر جلیلی را به‌عنوان دبیر شورای عالی امنیت ملی منصوب کردند. یادم هست آن زمان، آلمان سفیری در بحرین داشت که به صدراعظم آلمان نزدیک بود و یک روز از من درخواست ملاقات کرد. به سفارت آمد و گفت کشور ما می‌خواهد پیامی را از طریق شما به بالاترین مقام کشورتان منتقل کند؛ منظورشان مقام معظم رهبری و شخص حضرت آقا بود. پیام‌شان این بود که کشور‌های اروپایی تاکنون در مذاکرات هسته‌ای با آقای دکتر لاریجانی به‌عنوان مذاکره‌کننده ارشد مذاکره می‌کردند ولی به‌دلیل جابه‌جایی، الان آقای دکتر جلیلی به جای آقای دکتر لاریجانی آمده است. بنابراین طرف‌های مذاکره‌کننده با ایران (اروپا) درساره جایگاه آقای دکتر جلیلی یک سؤال و مسئله دارند. اروپایی‌ها می‌دانند آقای دکتر لاریجانی هم نماینده مقام معظم رهبری بودند، هم با حکم رئیس‌جمهور، دبیر شورای عالی امنیت ملی، ولی برای آقای دکتر جلیلی فقط ابلاغی از طرف رئیس‌جمهور صادر شده و آن دبیری شورای‌عالی امنیت ملی است. درخواست آنها با (مصد مذاکرات اروپایی) این بود که اگر آقای دکتر جلیلی با مقام معظم رهبری ارتباط داشته باشند، برای ما، نقش وی در مذاکرات هسته‌ای حائز اهمیت است. به تعبیر دیگر، رفت‌وآمد آقای جلیلی بین رئیس‌جمهور و مقام معظم رهبری برایمان در شناخت جایگاه مذاکره‌کننده ارشد هسته‌ای و میزان اعتبارسنجی کلام ایشان تعیین‌کننده است. این فهمی است که طرف خارجی دارد. یعنی اگرچه دولت‌ها در نتیجه رای مردم، نقش مهمی در ایران دارند، درعین‌حال طرف‌های اصلی خارجی، شان و جایگاه رهبری را در نظام می‌فهمند. بنابراین می‌خواهم بگویم در حوزه سیاست خارجی اگر قرار باشد با هر تغییری اصول ما تغییر کند، طرف‌های مقابل دچار سرگیجه سیاسی می‌شوند و نمی‌فهمند که چه رفتاری باید انجام دهند. بله، این یک اصل ثابت در سیاست خارجی ماست که همه ما در وزارت خارجه و دستگاه دیپلماسی بر این مبنا فعالیت می‌کنیم.

آ چه اتفاقی رخ داد که در معاونت عربی با وزارت ظریف باقی ماندید؟

قبل از حضور آقای دکتر ظریف به‌عنوان وزیر در وزارت خارجه، آقای دکتر روحانی تیمی را در مرکز تحقیقات استراتژیک مجمع تشخیص مصلحت داشتند که مشورت‌های زیادی به ایشان می‌دادند، اینکه مثلاً چه کسانی در معاونت‌های وزارت خارجه می‌توانند بمانند. آقای دکتر ظریف وقتی آمدند، با همه معاونانی که از قبل بودند جداگانه صحبت کردند. این‌طور مطرح کردند که بالاخره وزارت خارجه متفاوت از وزارتخانه‌های دیگر است. سیستم کردنی ما، مهم نیست که افراد معاون، مدیرکل یا رئیس اداره باشند، چند سال می‌روند سفیر می‌شوند و دوباره به وزارت خارجه برمی‌گردند. این سیستم کردنی است و هرکدام از آقایان که مایل است می‌تواند به مأموریت برود، می‌توانید بگویید کجا مایل هستید بروید یا اگر مایل به ادامه کار هستید، بمانم.

نظرن آئ کمنه بر اینها شما بود یا حذف شما؟

آقای دکتر ظریف به من گفتند که به این شکل تصمیم‌گیری شده است. من به ایشان گفتم خیلی علاقه‌مند هستم که به‌عنوان هیئت علمی به دانشگاه منتقل شوم، آقای دکتر صالحی، وزیر امور خارجه قبلی که خودشان عضو هیئت علمی بودند – و اوقعا از شخصیت‌های منظم و از دانشمندان هسته‌ای نادر در دنیا هستند و در حوزه کار در وزارت خارجه هم خطرات بسیار خوشی از او دارم – هم کمک کرده بودند که من در این مورد بتوانم کار را پیش ببرم، اما آقای دکتر ظریف به من گفتند یا می‌ماند با هم در همین جایگاه مدتی کار کنیم یا به‌عنوان سفیر بروید به یک کشور، زیرا من نمی‌توانم اجازه دهم که یک نیروی وزارت خارجه از مجموعه خارج شود. قرار شد ما کارمان را با هم ادامه دهیم و کار را با ایشان ادامه دادم تا اینکه بعد از گذشت حدود سه سال بحث‌هایی مطرح شد که مثلاً تحولات جدیدی در وزارت خارجه ایجاد شود و افرادی که می‌خواهند مأموریت بروند، جابه‌جا شوند.

البته بخشی از مباحث موقف قابل بیان نیست،

ضرورتی هم ندارد که طرح کنم، بخشی از پاسخ من به دکتر ظریف این بود که شما در تغییر افراد اختیار کامل دارید، به‌عنوان وزیر امور خارجه حق طبیعی شماست و من هر‌جا که باشم هر کمکی که در دستم بریاید به دستگاه وزارت خارجه و سیاست خارجی خواهم کرد، ولی فعلا در شرایطی نیستیم که بتوانم به مأموریت خارج از کشور بروم. درنهایت گزینه‌های متعددی برای ادامه فعالیت مطرح بود، تلاش مجددی کردم تا دانشگاه را انتخاب کنم، ولی باز آقای دکتر ظریف اجازه ندادند و گفتند من نمی‌خواهم نیروهای وزارت خارجه از این وزارتخانه جدا شوند. درنهایت تصمیم گرفتم به درخواست آقای دکتر لاریجانی مدتی در خدمت قوه مقننه باشم و دیپلماسی پارلمانی را ملموس‌تر تجربه کنم.

آ **خب چه تحولاتی بعد از آن سه سال رخ داد که آقای ظریف دوباره مسئله ماندن با رفتن را مطرح کرد؟ بالاخره یک اتفاقی رخ داد، به نظر می‌آید شما همکاری خوبی در این سه سال با دکتر ظریف داشتید و در حوزه خودتان هم نسبتاً استقلال داشتید. سال گذشته چه اتفاقی افتاد که این جابه‌جایی انجام بشد؟ درخواست آقای لاریجانی باعث شد از وزارت خارجه به مجلس بروید؟ یا مسائل منطقه یا حتی بحث تجزای عده‌ای به سفارت عرسنان و قطع رابطه عربان با ایران؟ کدام یک از اینها استارت بحث جابه‌جایی شما را زد؟**

من در همین حد می‌توانم جواب سؤالتان را بدهم که جابه‌جایی در وزارت خارجه یک امر طبیعی است و در آنچه گذشت باید گفت: «الخیر فی ما وقع». آ **بله، جابه‌جایی در داخل وزارت خارجه امری طبیعی است، اما شما از وزارت خارجه بیرون آمدید؛ اگر شما به‌عنوان سفیر به عمان می‌رفتید، تحلیل این مسئله خیلی ساده‌تر بود. ولی شما رفتن مأموریت خارجی را نپذیرفتید و از کلیشه «مسائل خانوادگی» استفاده کردید و آمدید به معاونت بین‌الملل مجلس. در مجلس هم خیلی قوی حاضر شدید.**

آدم پرکاری نیستم. آنهایی که پرکار هستند شاخصه‌های دیگری دارند که من ندارم. آ **باید به مخاطبان روزنامه‌مان بگویم این گفت‌وگو ساعت پنج عصر چهارشنبه قبل از تعطیلات تابستانی مجلس انجام می‌شود که تمام مجلسی‌ها رفته‌اند. با وجود اینکه تا این لحظه خیلی تلاش کردم از دست سؤال‌های شما فرار کنم؛ اما شما با مهارت خاصی، با سؤالی دیگر با یک روش خیلی ملایم و آرام، همان هدف اولیه خود را دنبال می‌کنید و دوست دارم من هم این توجه را به مخاطبان شما بدهم که مصاحبه‌کردن با روزنامه «شرق» بالاخره سختی‌های خاص خودش را دارد و من اصلا مایل نیستم وقت مخاطبان و مردم را با**

این حرف‌ها بگیرم.

به‌دلیل سماجت و اصرار شما، می‌خواهم نکته‌ای را به شما بگویم که شاید در بعضی محافل رسمی کشور گفته‌ام؛ من در دوره‌ای که معاون وزیر خارجه بودم اولاً در دوسال‌ونیم کار با آقای دکتر صالحی از ایشان تجارب فراوان و از جمله متانت و اخلاق و پرتلاش بودن در کنار سایر محسنان ایشان را آموختم. در سه سالی که معاون آقای دکتر ظریف بودم، اولاً از تجربه کار بین‌المللی آقای ظریف و روحیه پرتلاشی که ایشان دارد آموختم و واقعاً برای من دوره تلاش و کسب تجربه خیلی خوبی بود. ثانیاً آقای دکتر ظریف در دوره‌ای که من معاونشان بودم با توجه به اینکه تحولات منطقه، خیلی سریع، شتاین و پیچیده بود، واقعاً در آن دو سه سال به‌طور شبانه‌روز، درگیر یکی از موضوعات اساسی یعنی مذاکرات هسته‌ای بودند، ایشان واقعاً در مدیریت این حوزه در عرصه دیپلماسی به من اعتماد و تفویض اختیار کرده بودند. البته همیشه بنده با ایشان مشورت داشتم. اما به‌دلیل موقعیت ژئوپلیتیک و ژئواستراتژیک منطقه حساس غرب آسیا و تحولات پیچیده، گسترده و شتابان، همه دستگاه‌های ذیربط نظام در این حوزه فعالیت جدی و قابل‌توجهی در چارچوب راهبرد نظام و کمک به بازگشت امنیت به منطقه داشته‌اند؛ بنابراین الان هم که معاون ایشان نیستم مایل‌م به‌صراحت بگویم در دوره‌ای که معاون عربی و آفریقایی وزارت امور خارجه بودم، در حوزه مسئولیت‌م تا آخرین لحظه‌ای که مسئول بودم، مسئولیت همه‌چیز را شخصاً می‌پذیرم. به‌دلیل نوع رفتار مصمیمانه‌ای که آقای ظریف در کار با من داشت، دست من کاملاً باز بود. بعد از برجام آقای دکتر ظریف تصمیم گرفت بالاخره در حوزه مسائل غیربرجام هم با یک رویکرد جدید، کار را دنبال کند. اینکه آقای ظریف در معاونت وزارت خارجه تغییر ایجاد کند، حق طبیعی ایشان است. من تا آخرین لحظه، در چارچوب منافع ملی و امنیت ملی نظام، در یک مجموعه و زنجیره کاری به‌عنوان جزئی از خانواده دستگاه دیپلماسی باید کار می‌کردم و توانستم در این مسیر و برای کشورم و برای خدمت به نظام در حد وسیع خدوم انجام بدهم.

احساس می‌کنم همواره باید با ابزار مذاکرات دیپلماتیک و گفتمان برخواسته از انقلاب اسلامی، در شهادت مقاومت و مدافع حرم کار کنم که برای ما در مذاکرات سیاسی و بین‌المللی داشته‌اند و برای کشورمان «تولید قدرت ملی» و «تأمین امنیت ملی» کرده‌اند، مدنظر قرار دهم. البته همه مسئولان نظام به این مهم توجه می‌کنند، اما میزان توجه به آن متفاوت است.

اما بخش دیگر سؤال شما به نظر من پاسخ‌بخش خیلی ساده است؛ یعنی تغییر در وزارت خارجه یک امر طبیعی است. حالا می‌ماند فردی که تغییر می‌کند؛ اینکه شرایطی داشته باشد که به‌عنوان سفیر برود خارج از کشور یا اینکه در داخل وزارت خارجه بماند و بخواهد در آن حوزه کار خودش را انجام دهد یا نباید در عرصه دیگری که مرتبط با آن حوزه است کار کند، به نظر من این دیگر به روحیات آن فرد و مجموعه عوامل و شرایطی که

دیپلماسی

نقش سردار سلیمانی در سوریه و عراق

عسبی، سردار جبهه جبهه شرق

پیش می‌آید، مرتبط است. اجازه دهید همه سؤال‌های دلچسپ شما و جذاب برای خوانندگان محترم را پاسخ

ندهم.

اگر از من بپرسید، دلچسب‌ترین [اتفاق] برای من این است که روزی بتوانم به‌عنوان یک عضو ثابت هیئت علمی دانشگاهی کار کنم. البته در این سال‌ها همواره در دانشکده روابط بین‌الملل تدریس داشتم و در رساله‌های دانشجویی در حوزه مطالعات سیاست خارجی و روابط بین‌الملل و... به‌عنوان راهنما، مشاور و داور داخلی یا خارجی رساله‌های کارشناسی ارشد و دکترا فعالیت می‌کنم. یک بخش کارهایم هم ارائه مقالات علمی و حضور در مراکز پژوهشی و دانشگاهی است که جز، لاینفک کار در عرصه دیپلماسی نوین است. آ **یکی از نکاتی که درباره شما خیلی تکرار می‌شود، موضوع نزدیکی شما به سپاه قدس است. خب درباره آقای عراقچی هم موضوعات مشابهی مطرح می‌شود که ایشان درباره آن توضیح داده‌اند؛ اما شما هیچ‌گاه درباره این ارتباطی که گفته می‌شود، توضیح نداده‌اید. اتفاقاً شما در حوزه‌ای کار کرده‌اید که سپاه قدس در آن نقش خیلی مهمی دارد؛ در مسئله سوریه، یمن و عراق و به‌طورکلی مسئله منطقه، سپاه قدس نقش پررنگی دارد. از این رابطه برایمان توضیح بدهید؟**

اولاً انتساب به سپاه پاسداران و نیروی قدس، افتخار افراد است؛ اما بنده افتخار عضویت بسیجی داوطلب را همواره داشتم. بنده و جمعی از دانشجویان دانشکده روابط بین‌الملل در سال ۱۳۶۴ برای اولین بار بسیج دانشجویی را در دانشکده روابط بین‌الملل با هدف تحرک بخشی به بسیج علمی در کشور راه‌اندازی کردیم و پس از آن، این مدل در سایر دانشگاه‌های کشور توسعه پیدا کرد. بنابراین افتخار بسیجی بودن را در حوزه بسیج شهری، دانشجویی و ادارات داشته

دارم؛ اما هیچ‌گاه نیروی رسمی سپاه پاسداران نبوده‌ام. آ **آن زمان تهران بودید یا دامغان؟** تهران. تقریباً از شش سالگی که پدرم فوت کردند، به تهران آمدم. زادگاه من دامغان است. آ **خب بعد از دیلم چه کردید؟** در سال‌های دفاع مقدس به‌صورت داوطلبانه به جبهه می‌رفتم و در بسیج فعال بودم. به دلیل همین نزدیکی با دوران جنگ تحمیلی و پرونده عراق در سال‌های جنگ تحمیلی، وقتی وارد وزارت خارجه شدم، علاقه شخصی‌ام این بود که روی میز عراق کار کنم. به دلیل آن پیشینه، فکر می‌کردم خیلی از دوستانم اسیر یا شهید شده‌اند، خیلی از دوستانم از فرزندان غیور کشور، مفقود هستند. وقتی جنگ تمام شد و من به وزارت خارجه رفتم، می‌توانستم در حوزه اروپا کار کنم؛ ولی فکر می‌کردم اگر عراق را انتخاب کنم، به تحقق این موضوع اندکی کمک کرده‌ام. فکر می‌کردم به عراق بروم و کمک کنم تا یک‌بار پاک شهادت برگردد یا به حل پرونده اسرا کمک کنم. یاد می‌افتم در امور مأموریتی که آقای ظریف در کار با من داشت، عراق بودم – سال‌ها حاکمیت صدام تکریتی در این کشور بود– آن‌موقع امیر نجفی و سردار باقرزاده، کار کمیته مفقودان و اسرا را انجام می‌دادند و من کارشناس پرونده در سفارت بودم. در بدو ورود به عراق، رئیس نمایندگی آقای نیکمان بودند و سپس آقای ایرانی که الان معاون سیاست خارجی و امنیت بین‌الملل شورای عالی امنیت ملی هستند، ریاست نمایندگی را بر عهده گرفتند. اتفاقاً آشنایی اولیه من با آقای ظریف هم از همین پرونده آغاز شد.

آن سال‌ها آقای ظریف کار‌های بین‌المللی پرونده اسرا را انجام می‌داد و من کارهای دوجانبه را در سفارت و بعدها در مرکز انجام می‌دادم. در پاسخ به سؤال شما، باید بگویم بالاخره بحث‌های منطقه‌ای ارتباط مستقیمی با امنیت ملی ما دارد؛ اما موضوع شاخص و مهم این است که بحث امنیت ملی ما با تحولات منطقه مرتبط است. هیچ‌کس نمی‌تواند بگوید در عراق یک نظام زیوررو شد، ۱۴–۱۵ سال پیش آمریکایی‌ها کل عراق را اشغال کردند و این هیچ تأثیری بر امنیت ملی ما نمی‌گذارد. فقط من یک مثال بزنم؛ وقتی آمریکایی‌ها عراق را اشغال کردند، فقط یک مورد از اتفاقاتی که در خوزستان در حال وقوع بود، با طراح‌ی یکی از دستگاه‌های امنیتی آمریکا، هزار قیضه اسلحه کلت برای ایجاد ناآمنی در کشور در حال واردشدن بود. درحالی‌که آمریکا عراق را اشغال کرد و آخرین سرکنسولش را در خرمشهر

(قبل از سقوط شاه) – که همه جزئیات مرز مشترک ایران و عراق را در زمان شاه از نزدیک مشاهده کرده بود – مسئول مرزهای ایران و عراق کرد و سربوس امنیتی آنها هم برای ورود سلاح و مواد انفجاری به داخل ایران برنامه‌ریزی می‌کردند. آیا در این وضعیت می‌توان دست روی دست گذاشت و کاری انجام نداد؟ بله؛ تصمیم نظام این بود که سردار سلیمانی به‌عنوان مسئول پرونده در مقطعی ضروری درباره موضوع مهم عراق اقدام کند. ما ابتدای ورودمان به وزارت خارجه فکر می‌کردیم واقعاً ما وزارت خارجه‌ای‌ها تنها بخش در کار دیپلماسی هستیم و همه ابزارها در اختیار وزارت خارجه است؛ درحالی‌که اصلاً این‌طوری نیست. در همه جای دنیا، وزارت خارجه یک ظرفیت ویژه‌ای دارد که خاص دستگاه دیپلماسی است و کاربرد خود را هم در عرصه بین‌المللی دارد؛ اما اگر پشت ظرفیت وزارت خارجه قدرت دیگری نخواهید باشد و اگر به عامل نفوذ در حوزه سیاست خارجی و فاکتورهای بسیار دیگری که به قدرت ملی ما برمی‌گردد و تولید فرایند «قدرت ملی» می‌کنند، توجه نشود، کسی‌که وارد مذاکرات می‌شود بخشی از ابزار کار را نخواهد داشت. طرف مقابل ما هم مناسبات قدرت در ایران و همچنین ظرفیت ملی و قدرت ملی و منطقه‌ای ما را می‌فهمد. وقتی چارچوب و راهبرد ما در راستای تأمین حداکتری امنیت ملی و منافع ملی ما باشد، نمی‌شود آقای سردار سلیمانی در چارچوب راهبرد مصوب نظام، برای امنیت ملی ما در عراق عمل‌کردی خاص داشته باشد و از تمام ظرفیت‌های ممکن در حوزه اختیارات خودش استفاده کند و من دیپلمات در مسیر عکس آن عمل کنم. در جریان بحران داعش، سوریه و عراق، بهترین سرداران ما و بهترین جوانانمان که سرمایه‌های کشور هستند، برای دفاع از امنیت ملی و امنیت منطقه به شهادت رسیده‌اند تا ما و شما در اینجا امنیت داشته باشیم. نمی‌شود گفت‌مان من دیپلمات در مقابل گفت‌مان سردار سلیمانی و در مقابل راهبرد نظام قرار بگیرد.

باید هر کدام گفت‌مان نظامی و دیپلماتیک خود را در چارچوب منافع ملی کشور داشته باشیم و تلاش‌های مؤثر نظام را خنثی نکنیم. به‌نظرم ما دیپلمات‌ها باید با ادبیات دیپلماتیک خود در راستای تأمین حداکثری امنیت ملی کشور گام برداریم؛ چه در مصاحبه و چه در مذاکره، سردار سلیمانی و وزیر محترم اطلاعات هم باید در چارچوب نظامی و امنیتی خود صحبت و اقدام کنند. شورای‌عالی امنیت ملی هم در چارچوب جایگاه و وظایف ذاتی خود عمل کند. مهم این است که خروجی آن، این باشد که امنیت ملی ما به بالاترین سطح ارتقا یابد و منافع ملی ما را در عالی‌ترین سطح تأمین کند. حالا ممکن است در یک مقطع در اوج تحولات، کسی از گوشش بنده خوشش نیاید. ما با دنیایی طرف هستیم که برای اهداف و منافع ملی خود خیلی شفاف حرف‌های تهدیدآمیز می‌زند و از منافع خود با هر ابزاری دفاع یا به اسم منافع، سرمایه ملت‌ها را چپاول می‌کنند. خیر، من هیچ‌گاه حضور رسمی سپاه پاسداران نبوده‌ام اما همانند هر ایرانی به سپاه پاسداران و دستگاه‌های امنیتی و نظامی کشور که ضامن امنیت مردم ماست، افتخار می‌کنم.

آ از سردار سلیمانی نام بردید؛ با شخص ایشان مرادوه و رفاقتی دارید؟

من با سردار سلیمانی و تیمی که در حوزه سیاست خارجی و امنیتی کشور فعالیت می‌کنند، از سال ۷۰، تا ۷۱ که وارد وزارت خارجه شدم، ارتباط داشتم که به تحولات عراق و ارتباط سردار سلیمانی با پرونده عراق هم‌چنین ارتباط مستقیم بخش‌های سیاسی – امنیتی کشورمان با تحولات عراق برمی‌گردد. در موضوعات حساس امنیتی – سیاسی، هر زمان که در وزارت خارجه می‌خواستم به مذاکره‌ای دوجانبه یا چندجانبه برای سوریه، عراق و راجع به مسائل اساسی منطقه بروم، پس از برگزاری جلسات کارشناسی با مدیران و کارشناسان سیاسی، بین‌المللی، حقوقی وزارت خارجه و اخذ راهبردها از دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی، حتماً اول با وزیر خارجه صحبت می‌کردم. سپس در موضوعاتی که در حوزه سردار سلیمانی بود، نظر سردار سلیمانی را می‌گرفتم و در جریان آخرین تحولات قرار می‌گرفتم از مشورت‌های ایشان استفاده می‌کردم. همچنین با جناب آقای ایرانی (معاون شورای عالی امنیت ملی) در موضوعات مهم امنیتی مشورت می‌کردم. ضمن اینکه شما وقتی به‌عنوان یک دیپلمات می‌توانید موفق باشید که حرفی را که در زمان مذاکرات می‌زید، بتوانید اجرا کنید. بالاخره باید در آخر مذاکره یک دستاورد مشخص جلست کارشناسی با مدیران و کارشناسان عالی امنیت ملی هستند، ریاست نمایندگی را بر عهده گرفتند. اتفاقاً آشنایی اولیه من با آقای ظریف هم از همین پرونده آغاز شد.

آن سال‌ها آقای ظریف کار‌های بین‌المللی پرونده اسرا را انجام می‌داد و من کارهای دوجانبه را در سفارت و بعدها در مرکز انجام می‌دادم.

در پاسخ به سؤال شما، باید بگویم بالاخره بحث‌های منطقه‌ای ارتباط مستقیمی با امنیت ملی ما دارد؛ اما موضوع شاخص و مهم این است که بحث امنیت ملی ما با تحولات منطقه مرتبط است. هیچ‌کس نمی‌تواند بگوید در عراق یک نظام زیوررو شد، ۱۴–۱۵ سال پیش آمریکایی‌ها کل عراق را اشغال کردند و این هیچ تأثیری بر امنیت ملی ما نمی‌گذارد.

فقط من یک مثال بزنم؛ وقتی آمریکایی‌ها عراق را اشغال کردند، فقط یک مورد از اتفاقاتی که در خوزستان در حال وقوع بود، با طراح‌ی یکی از دستگاه‌های امنیتی آمریکا، هزار قیضه اسلحه کلت برای ایجاد ناآمنی در کشور در حال واردشدن بود. درحالی‌که آمریکا عراق را اشغال کرد و آخرین سرکنسولش را در خرمشهر

پنجشنبه ۱۹ مرداد ۱۳۹۶

کوتاه دیپلماسی

هشدار به ترامپ درباره پیامدهای خروج از برجام

● **ایسنا:** ۴۸ نفر از مقامات پیشین آمریکا با انتشار بیانیه‌ای نسبت به پیامدهای خروج واشنگتن از توافق هسته‌ای هشدار دادند؛ آنها تأکید کردند که عدم تأیید پایبندی ایران به توافق به منزله این خواهد بود که آمریکا به توافق پایبند نیست. آنها از دونالد ترامپ خواستند از توافق هسته‌ای ایران و گروه ۵+۱ خارج نشود. در بخشی از این بیانیه آمده است: خروج از برجام، آمریکا را در وضعیت عدم پایبندی قرار می‌دهد، نه ایران را. امضاکنندگان این بیانیه پیشنهاد داده‌اند تا زمانی که آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، آمریکا و دیگر کشورها تأیید می‌کنند ایران به تعهداتش عمل می‌کند، تأیید پایبندی ایران به برجام نیز ادامه یابد، چراکه دست‌زدن به هر اقدام دیگری غیر از این به اعتبار آمریکا لطمه خواهد زد و مخالفت بین‌المللی با این اقدام جایگاه بین‌المللی دلار آمریکا را نیز با چالش مواجه خواهد کرد. این مقامات در ادامه توصیه کرده‌اند که دولت آمریکا به‌طور کامل در کار کمسیون مشترک برجام که وظیفه رسیدگی به روند اجرای این توافق با حضور نمایندگان از تمام طرف‌ها را دارد، مشارکت داشته باشد و با رازپنی با اعضای این کمسیون، راهکار‌هایی برای انعقاد یک توافق مکمل برای وضع محدودیت‌هایی علیه ایران پس از پایان مدت زمان برجام بیابد. در میان امضاکنندگان این بیانیه، نام نیکولاس برنز، معاون وزیر امور خارجه آمریکا، رابرت آینهورن، دستیار وزیر امور خارجه در امور عدم اشاعه و کنترل تسلیحات، جان لاینرث معاون دستیار وزیر امور خارجه در امور ایران به چشم می‌خورد.

لغوویزای قطر برای ۸۰ کشور

● **ایسنا:** با تصمیم جدید دولت قطر، شهروندان ۸۰ کشور جهان از این پس برای ورود به این کشور نیازی به دریافت ویزا ندارند؛ این مقامات قطری در تصمیمی ضرب‌الاجل اعلام کردند گردشگران و شهروندان ۸۰ کشور جهان به‌زودی برای ورود به این کشور حاشیه خلیج‌فارس نیازی به دریافت ویزا نخواهند داشت. این در حالی است که در میان این کشورها نامی از ایران و عربستان دیده نمی‌شود. همچنین شهروندان ۴۷ کشور دیگر هنگام ورود به این کشور ویزای ۳۰ روزه دریافت خواهند کرد که در آن مدت می‌توانند یک یا بیش از یک بار به این کشور سفر کنند و قابل تمدید به مدت ۳۰ روز دیگر نیز خواهد بود.

کنایه لاریجانی به معاون ظریف درباره «سلفی گرفتن» با موگرینی

● **تسنیم:** علی لاریجانی، رئیس مجلس، کنایه‌ای به معاون پارلمانی وزارت امور خارجه درباره عکس‌گرفتن از موگرینی در صحن علنی پارلمان زد. در جلسه علنی دیروز، در جریان بررسی لایحه الحاح دولت جمهوری اسلامی ایران به پیمان مسودت و همکاری در جنوب شرق آسیا پس از اظهارنظر مخالفان و موافقان این لایحه در صحن علنی قوه مقننه، علی لاریجانی رئیس جلسه از نماینده دولت دعوت کرد تا پشت تریبون قرار گیرد و به مشکلاتی که مخالفان به این لایحه داشته‌اند، پاسخ دهد. حسن قشقاوی در دفاع از این لایحه گفت: اوج همکاری‌های ایران با سایر کشورها برگزاری مراسم تحلیف و شرکت هیئت‌های خارجی در این مراسم بود که در برهه وار‌کردن فشارهای متضائف به کشورمان عجیب بود. لاریجانی رئیس مجلس نیز با خنده به وی گفت: عکسی که شما از خانم موگرینی در صحن مجلس انداختید موضوع را عصبیت‌تر کرد. این اظهارنظر لاریجانی با خنده نمایندگان در صحن علنی مجلس مواجه شد. حسن قشقاوی پس از این اظهار نظر لاریجانی گفت: بنده تلاش کردم از گرفتن سلفی جلوگیری کنم که فیلم‌های آن نیز موجود است.

ادعای جدید تاجیکستان علیه ایران:

ایران حامی قتل‌های زنجیره‌ای سال‌های ۹۰ در دوشنبه است

● **ایسنا:** وزارت کشور تاجیکستان مدعی شد قتل‌های زنجیره‌ای دهه ۹۰ میلادی در این کشور به حمایت مالی ایران انجام شده است. به گزارش خبرگزاری اسپوتنیک، وزارت کشور تاجیکستان ایران را به حمایت از تروریست‌های تاجیکی متهم کرد و مدعی شد قتل‌های زنجیره‌ای سیاستمداران، دانشمندان و روزنامه‌نگاران در دهه ۹۰ (میلادی) در تاجیکستان با حمایت مالی ایران بوده است. یک فیلم مستند نمایش داده‌شد در سه‌شنبه شب در کانال تلویزیونی تاجیکستان نشان می‌داد که قتل سیاستمداران، دانشمندان و روزنامه‌نگاران تاجیکی در سال ۹۰ با حمایت مالی ایران و بر اساس دستورات مستقیم عبدالحلیم نظیرزاده، معاون پیشین وزیر دفاع تاجیکستان انجام شده است. تمام ادعاهای مطرح‌شده در این مستند براساس شهادت و اعترافات سه شورشی دستگیرشده علیه عبدالحلیم نظیرزاده، یعنی: تقی مراد عاشوروف، و عبدالقدیر بدالایف، سیم الدین قدرتوف مطرح شده است. این سه فرد در جریان بازجویی اعتراف کرده‌اند که در سال‌های دهه ۹۰ در یک پایگاه آموزشی در ایران آموزش دیده و پس از آن توانسته‌اند گذرنامه ایرانی دریافت کنند. این ادعا بری اولین بار است که از سوی یکی از مراجع رسمی کشور تاجیکستان علیه ایران مطرح می‌شود.